

Nr 75.

Ankom till riksdagens kansli den 6 juni 1918 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överflyttande av underofficerskorpraler i 1:a lönegraden vid flottan och kustartilleriet till en ny lägre underofficersgrad m. m.

I en till riksdagen den 19 april 1918 avlåten proposition, nr 356, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvärsärenden för samma dag, under förutsättning att vad nu finnes stadgat om rätt till fortfarande anställning för visst manskap vid marinen upphäves i fråga om det manskap, som efter ingången av år 1919 vinner anställning vid marinen, härigenom — med ändring av de i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag under femte huvudtiteln samt i propositionen nr 341 till samma års riksdag framställda förslag, såvitt de beröras av här nedan under a) och b) gjorda framställningar — föreslagit riksdagen att

a) godkänna de i statsrådsprotokollet förordade staterna för år 1919 för flottans underofficerskår, för flottans sjömanskår, å dagavlöning till officerare och underofficerare vid flottan samt för kustartilleriets personal;

b) i riksstaten för år 1919 öka ej mindre förslagsanslaget till avlöning för flottans kårer och stater, nu 6,341,969 kronor, med 558,145 kronor till 6,900,114 kronor, än även förslagsanslaget till avlöning åt kustartilleriets personal, nu 1,616,726 kronor, med 160,418 kronor till 1,777,144 kronor;

c) förklara, att underofficer av 3. graden vid kustartilleriet må erhålla pension till lika belopp som underofficer av 3. graden vid flottan;

d) medgiva,

att till en var av i statsrådsprotokollet omförmält, överårigt manskap, som avskedas med eller efter 1918 års utgång eller ock efter ingiven ansökning om avsked vid eller efter nämnda tidpunkt entledigas, må

från tiden för avskedet av förslagsanslaget till pensionering av flottans gemenskap utgå tilläggspension med sådant belopp, att den honom enligt reglementet för pensionering av flottans och lotsverkets gemenskap den 31 oktober 1879 samt kungörelsen den 13 augusti 1909 tillkommande pension tillsammans med tilläggspensionen uppgår till vad som med tillämpning av i statsrådsprotokollet angivna, i propositionen nr 268 till 1917 års riksdag föreslagna pensioneringsgrunder skulle hava tillkommit honom i pension;

att tilläggspension enligt enahanda grunder må från nämnda anslag utgå till övrigt manskap vid marinen, som vunnit eller före utgången av år 1918 kan komma att vinna anställning vid marinen och som är eller kommer att bliva berättigat till fortfarande anställning enligt vad för närvarande är stadgat, allt efter som detta manskap, efter att hava tjänat staten under minst 20 år, uppnår en levnadsålder av 50 år samt;

e) för bestridande av de kostnader, som föranledas av de under d) här ovan framställda förslag, höja det å ordinarie stat under rikstatsens tionde huvudtitel uppförda förslagsanslaget till pensionering av flottans gemenskap, nu 251,300 kronor, med 18,700 kronor till 270,000 kronor.

Ifrågavarande proposition har, såvitt beträffar punkterna c), d) och e), hänvisats till bankoutskottet samt i övrigt till statsutskottet.

Till ovanberörda statsrådsprotokoll har departementschefen i ämnet, såvitt nu är i fråga, anfört följande:

»VII. Utredningar — verkställda med anledning av 1917 års riksdags skrivelse nr 10 — beträffande tilläggspensioner åt visst ännu i tjänst kvarstående, äldre manskap vid marinen, samt förslag till dylika tilläggspensioner.

Ämbets-
skrivelse till
marinförvalt-
ningen den 6
augusti 1917.

Med anledning av riksdagens skrivelse nr 10 år 1917 (punkt 21) anmodades marinförvaltningen genom ämbetsskrivelse den 6 augusti 1917 att inkomma med förteckning å samtliga bland marinens manskap kvarstående överåriga och otjänstbara personer, beträffande vilka framställning till riksdagen om tilläggspensioner skulle kunna ifrågasättas, tillika med alla de uppgifter angående dessa personer, som kunde erfordras för avlåtande av en sådan framställning; och skulle därjämte förslag avlämnas i avseende å beloppet av de tilläggspensioner, som borde för dem begäras.

Med anledning av denna ämbetskrivelse inkom marinförvaltningen, som i ärendet införskaffat uppgifter från stationsbefälhavarna vid flottans stationer samt regements- och kårchefer vid kustartilleriet, den 27 september 1917 med anmälan, att vid kustartilleriet ej funnes något kvarstående överårigt och otjänstbart manskap, beträffande vilket framställning om erhållande av pension kunde förekomma, varemot vid flottan funnes — enligt bifogad förteckning — sammanlagt 42 underofficerskorpraler eller korpraler, därav 38 å Karlskrona station och 4 å Stockholms station, vilka vid 1917 års utgång uppnått 50 års ålder och hade en tjänstetid av minst 20 år. Av dessa 42 man voro 16 jämlikt reglemente för marinen del I § 36 mom. 3 berättigade till fortfarande anställning i sjömanskåren. Av förteckningen framgår, att levnadsåldern för samtliga dessa överåriga växlade från 52 till 84 år samt tjänstetiden från 21 till 63 år.

Marinförvaltningens skrivelse den 27 september 1917.

Vad beträffar storleken av de tilläggspensioner, som borde föreslås, utgick ämbetsverket från propositionen nr 268 till 1917 års riksdag, däri förutsattes, att pensionsbeloppet skulle vid en tjänstetid av 20 år utgöra för manskap i 1. lönegraden 500 kronor, för manskap i 2. lönegraden 400 kronor och för manskap i 3. lönegraden 350 kronor; för varje fullt tjänstår utöver 20 skulle pensionsbeloppet höjas för manskap i 1. lönegraden med 20 kronor, i 2. lönegraden med 15 kronor och i 3. lönegraden med 10 kronor, dock att högsta sammanlagda pensionsbeloppet skulle utgöra respektive 700 kronor, 550 kronor och 450 kronor. De tilläggspensioner, som ämbetsverket enligt dessa grunder ville föreslå, utgjorde för:

		Kronor per år.
3:e matroskompaniet	10 Åhlfelt	460
	14 Björkander	365
	25 Berg	500
	46 Nicklasson	515
	50 Forsberg	365
	257 Olsson	365
	281 Pettersson	515
	282 Larsson	365
	283 Gummesson	365
	284 Månsson	405
5:e matroskompaniet	31 Ljunggren	500
	162 Håkansson	365
	164 Nilsson	515
	166 Elmgren	365

		Kronor per år:
5:e matroskompaniet	172 Mattsson	365
	173 Ekström	405
1:a ekonomikompaniet	17 Wahlgren	365
	37 Olsson	500
	40 Bernqvist	500
	102 Söderqvist	595 *)
	203 Svensson	555
	401 Pettersson	405
	403 Böklund	405
1:a eldarkompaniet	444 Andersson	460
	33 Börjesson	515
	34 Thorsson	365
	40 Magnusson	400
	46 Carlsson	515
	59 Elmström	365
	80 Andersson	405
1:a hantverkskompaniet	133 Mattsson	325
	375 Larsson	310
	1 Englander	515
	13 Svensson	405
	61 Andersson	405
	67 Nordström	405
4:e matroskompaniet	151 Löfgren	460
	152 Carlsson	460
	14 Åström	460
2:a ekonomikompaniet	68 Falkman	460
	11 Pettersson	405
	2 Melander	460
Sammanlagt 42 man		18,155 kronor.

Direktionens över flottans pensionskassa yttrande den 22 oktober 1917.

I infortrat yttrande av den 22 oktober 1917 har direktionen över flottans pensionskassa tillstyrkt avlåtande av proposition till riksdagen om tilläggspensioner till ifrågavarande manskap i enlighet med marinförvaltningens förslag.

*) Beloppet rättat enligt direktionens över flottans pensionskassa yttrande den 22 oktober 1917 (se nedan).

Slutligen har statskontoret i infortrat yttrande den 1 december 1917 uttalat, att pensionerna enligt de föreslagna grunderna syntes bliva väl avpassade. Då det icke torde kunna ifrågasättas, att tilläggs pensionerna skulle utgå förr än med ingången av år 1919, syntes lämpligen böra så ordnas, att ifrågavarande manskap lämnade sin anställning med utgången av år 1918. Av handlingarna framginge, att några av ifrågavarande manskap ansåges författningsenligt berättigade till fortfarande anställning i sjömanskåren och alltså ej torde kunna utan egen ansökan entledigas. För dessa borde därför som förutsättning för att komma i åtnjutande av tilläggs pension föreskrivas, att ansökning ingåves om entledigande med 1918 års utgång. Vidare syntes böra stadgas, att bestämmelserna i reglementet för pensionering av flottans och lotsverkets gemenskap av den 31 oktober 1879 borde i tillämpliga delar, exempelvis i fråga om utbetalning av pension, förlust av pension m. m. böra tillämpas jämväl å tilläggs pensionen. Pensionerna till ifrågavarande manskap komme att utgå från förslagsanslaget till pensionering av flottans gemenskap, och det syntes då lämpligt, att tilläggs pensionerna anvisades att utgå från samma anslag. Såvitt av föreliggande handlingar framginge, skulle kostnaden för år 1919 för de föreslagna tilläggs pensionerna belöpa sig till något mer än 18,000 kronor, och borde anslaget av sådan anledning höjas från sitt nuvarande belopp, 251,300 kronor, till 270,000 kronor.

*Statskontorets
yttrande den
1 december
1917.*

Mot de sålunda framlagda beräkningarna och förslagen har jag icke något att erinra. *Departements-
chefen.*

Emellertid synes mig en viss varsamhet böra iakttagas beträffande bestämmandet av tidpunkten för avskedande av här ifrågavarande personal, av vilka de flesta stått så länge i tjänst eller uppnått så hög ålder, att de i viss mån kunna göra anspråk på trotjänarens undantagsställning. Flera av dem innehava dessutom sådana befattningar, att ett ombyte nu icke skulle vara till tjänstens fördel. Jag anser på den grund, att för de nuvarande överåriga underofficerskorpralerna och korporalerna bör avskedandet icke ovillkorligen fastställas till 1918 års utgång, utan efter vederbörligt beprövande kunna bestämmas till lämplig tidpunkt efter samma års utgång, dock inom viss begränsad tid därefter. Jag förordar alltså, att förslag till riksdagen avlåtes därom, att riksdagen måtte medgiva, att till en var av nu ifrågavarande manskap, som avskedas med eller efter 1918 års utgång eller efter ingiven ansökning om avsked vid eller efter nämnda tidpunkt entledigas, må från tiden för avskedet av förslagsanslaget till pensionering av flottans gemenskap utgå

tilläggs pension med sådant belopp, att den honom enligt nu gällande pensioneringsgrunder tillkommande pension tillsammans med tilläggs pensionen uppgår till vad som med tillämpning av i propositionen nr 268 till 1917 års riksdag föreslagna pensioneringsgrunder skulle hava tillkommit honom i pension. Givetvis böra bestämmelserna i reglementet för pensionering av flottans och lotsverkets gemenskap den 31 oktober 1879 i tillämpliga deler gälla även beträffande tilläggs pensionerna.

Efter enahanda grunder lära tilläggs pensioner framdeles böra utgå till övrigt manskap vid marinen, som vunnit eller före utgången av år 1918 kan komma att vinna anställning vid marinen och som är eller kommer att bli berättigat till fortfarande anställning enligt vad för närvarande är stadgat, men som icke vinner anställning såsom underofficerare av 3. graden, allt efter som detta manskap, efter att hava tjänat staten under minst 20 år, uppnår en levnadsålder av 50 år. Antalet dylika pensionärer torde bli obetydligt, och särskilt vid kustartilleriet, där för närvarande ingen överårig blivit anmäld till pensionering, torde tilläggs pensioner framdeles endast undantagsvis kunna ifrågakomma. De mindre kostnader, som härav kunna föranledas, torde få bestridas av nyssnämnda förslagsanslag.»

Utskottet.

Såsom av propositionen framgår, innefattar densamma dels i organisationsfrågan överflyttande av underofficerskorpraler i 1:a lönegraden vid flottan och kustartilleriet till en ny lägre underofficersgrad dels ock i samband därmed förslag om tilläggs pensioner åt visst ännu i tjänst kvarstående äldre manskap vid marinen.

Riksdagen har numera bifallit vad statsutskottet i avgivet utlåtande nr 173 hemställt beträffande själva organisationsfrågan, och har utskottet för sin del vid granskning av de föreslagna pensioneringsbestämmelserna icke funnit anledning till någon erinran, varför utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts proposition i denna del.

Vidkommande den för ändamålet erforderliga anslagsökningen har departementschefen, i betraktande av att kostnaden för år 1919 för de föreslagna tilläggs pensionerna belöpte sig till något mer än 18,000 kronor, ifrågasatt, att anslaget av sådan anledning borde höjas från sitt nuvarande belopp, 251,300 kronor, till 270,000 kronor.

I avseende härå vill utskottet erinra, att riksdagen på utskottets hemställan redan fastställt beloppet av ifrågavarande anslag, förslagsanslaget till pensionering av flottans gemenskap, till 251,300 kronor. Nu förevarande framställning hade emellertid vid tiden för riksdagens berörda beslut ännu icke överlämnats till riksdagen. Vid sådant förhål-

lande och då, enligt vad utredningen giver vid handen, en anslagsökning lärer vara påkallad, har utskottet funnit sig böra hemställa, att riksdagen, med ändring av sitt förenämnda beslut, ville besluta att höja ovan omförmälda anslag till 270,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må,

c) förklara, att underofficer av 3. graden vid kustartilleriet må erhålla pension till lika belopp som underofficer av 3. graden vid flottan;

d) medgiva,

att till en var av förut omförmäلت, överårigt manskap, som avskedat med eller efter 1918 års utgång eller ock efter ingiven ansökning om avsked vid eller efter nämnda tidpunkt entledigas, må från tiden för avskedet av förslagsanslaget till pensionering av flottans gemenskap utgå tilläggspension med sådant belopp, att den honom enligt reglementet för pensionering av flottans och lotsverkets gemenskap den 31 oktober 1879 samt kungörelsen den 13 augusti 1909 tillkommande pension tillsammans med tilläggspensionen uppgår till vad som med tillämpning av i statsrådsprotokollet angivna, i propositionen nr 268 till 1917 års riksdag föreslagna pensioneringsgrunder skulle hava tillkommit honom i pension;

att tilläggspension enligt enahanda grunder må från nämnda anslag utgå till övrigt manskap vid marinen, som vunnit eller före utgången av år 1918 kan komma att vinna anställning vid marinen och som är eller kommer att bliva berättigat till fortfarande anställning enligt vad för närvarande är stadgat, allt efter som detta manskap, efter att hava tjänat staten under minst 20 år, uppnår en levnadsålder av 50 år; samt

e) för bestridande av de kostnader, som föranledas av de under d) här ovan framställda förslag, med ändring av sitt förut fattade beslut angående det å ordinarie stat under riksstatens tionde huvudtitel uppförda förslagsanslaget till pensionering av flottans ge-

menskap, höja nämnda anslag, nu 251,300 kronor,
med 18,700 kronor till 270,000 kronor.

Stockholm den 6 juni 1918.

På bankoutskottets vägnar:

EMIL KRISTENSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
av första kammaren: herrar *Nilson* i Kristinehamn, *Wickman*, *Roos*, *Jönsson*,
och *Hedenström* samt
av andra kammaren: herrar *Kristensson*, *Carlson* i Herrljunga, *Berg* i Munkfors,
Borg, *Bogren*, *Törnkvist*, *Henrikson* och *Olsson* i Berg.
